

BULGARIAN NATIONAL BANK

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ПРЕГЛЕД НА ЕМИСИОННО-
КАСОВАТА ДЕЙНОСТ
ЯНУАРИ – МАРТ 2022

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Съдържание

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)	3
1. Динамика на парите в обращение	3
2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и разменните монети в обращение	4
II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети	7
III. Негодни банкноти и разменни монети	8

© Българска народна банка, 2022
1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1
Интернет страница: www.bnb.bg

Информацията, публикувана тук, може да се ползва без специално разрешение,
единствено с изрично посочване на източника.

ISSN 2815-2662 (онлайн)

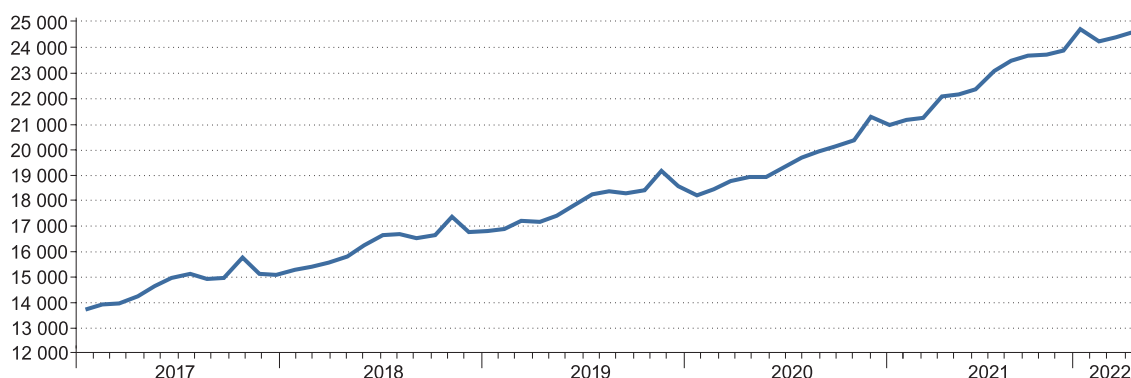
I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение¹

В края на март 2022 г. парите в обращение достигнаха 24 562.3 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на март 2021 г.) те нараснаха с 15.8%, или с 3353.6 млн. лв. Спрямо съответния предходен едногодишен период увеличението им е по-високо както в процентно отношение, така и като абсолютна стойност.

Пари в обращение (март 2017 г. – март 2022 г.)

(млн. лв.)

Източник: БНБ.

През първото тримесечие на 2022 г. динамиката на парите в обращение следваше очерталата се през годините сезонност. За този период от годината е характерен отрицателен емисионен резултат, намиращ израз в намаление на парите в обращение спрямо края на предходната година.

През януари – март 2022 г. парите в обращение се съкратиха със 134.4 млн. лв., или с 0.5% в сравнение с края на 2021 г. В рамките на разглеждания период през януари те намаляха с 1.9%, докато през февруари и март беше отчетено месечно увеличение съответно с 0.6% и 0.9%.

Пари в обращение

(млн. лв.)

	31 март 2020 г.	30 декември 2021 г.	31 март 2022 г.
Пари в обращение – общо, в това число	21 208.7	24 696.7	24 562.3
Банкноти	20 718.5	24 177.3	24 038.1
Разменни монети	488.7	517.8	522.7
Възпоменателни монети	1.5	1.6	1.5

Източник: БНБ.

¹ В това число банкноти и разменни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение без краен срок на обмяна, и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение с ненастъпил краен срок на обмяна.

В края на март 2022 г. делът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.86%, а на разменните монети – 2.13%. През първото тримесечие на годината делът на банкнотите е намалял с 0.03 процентни пункта за сметка на увеличението със същия процентен пункт на дела на разменните монети.

С Решение № 17 от 27 януари 2022 г. на Управителния съвет (УС) на БНБ от обращение бяха извадени възпоменателните монети, емитирани през 2016 г., които престанаха да бъдат законно платежно средство от 7 февруари 2022 г. След тази дата емитираните през 2016 г. възпоменателни монети ще се обменят на касите на БНБ по номинална стойност, без ограничение на количеството, без такса и със срок на обмяна до 31 декември 2023 г.

В изпълнение на приетата от УС на БНБ „Програма за отсичане на възпоменателни монети и отпечатване на възпоменателни банкноти за 2022 година“ и на основание на чл. 25, ал. 1 от Закона за Българската народна банка през първото тримесечие БНБ пусна в обращение две възпоменателни монети, както следва:

- сребърна възпоменателна монета с номинална стойност 10 лева на тема „150 години от рождението на Гоце Делчев“ и
- медна възпоменателна монета с номинална стойност 2 лева на тема „100 години от рождението на Стоянка Мутафова“.

Към 31 март 2022 г. делът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.01% и се запазва без промяна спрямо края на 2021 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и разменните монети в обращение²

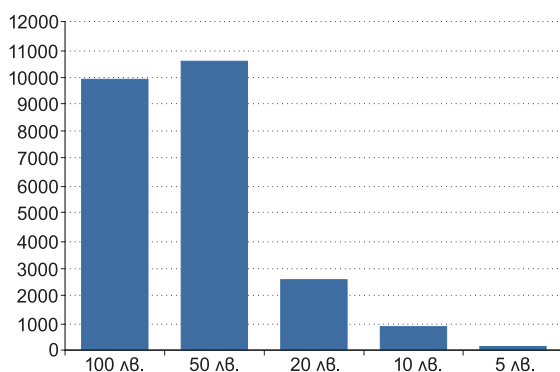
В края на март 2022 г. в обращение са 552.4 млн. броя банкноти, които са с 16.7 млн. броя, или с 2.9% по-малко в сравнение с края на 2021 г. За същия период общата им стойност намаля с 0.6%, достигайки към 31 март 23 998.7 млн. лв.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на първото тримесечие на 2022 г. е 43.45 лв., което представлява увеличение с 1.04 лв. спрямо края на 2021 г. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 2.91 лв., или със 7.2% в резултат от по-високите в сравнение с останалите номинали темпове на нарастване в паричното обращение на броя на банкнотите от 50 и 100 лева.

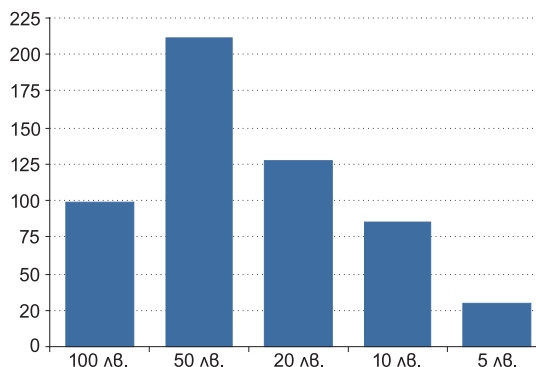
² Банкнотите с номинал 5, 10, 20, 50 и 100 лева, емисии след 5 юли 1999 г. и разменните монети с номинали 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева, емисии след 5 юли 1999 г., които са законно платежно средство.

Структура на банкнотите в обращение към 31 март 2022 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

С най-голям дял (38.19%) в общия брой на банкнотите в обращение в края на първото тримесечие на 2022 г. е банкнотата с номинал 50 лева, като към 31 март в обращение са 210.9 млн. броя банкноти с този номинал. С най-малък дял (5.34%) е броят на банкнотите от 5 лева.

Спрямо края на 2021 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на номиналите от 5, 50 и 100 лева, като най-голямо е увеличението при дела на банкнотите с номинал 100 лева – с 0.90 процентни пункта. За същия период дяловете на банкнотите с номинална стойност 10 и 20 лева намаляха, по-съществено при дела на банкнотите от 20 лева – с 1.12 процентни пункта.

За едногодишен период броят на банкнотите в обращение се увеличи с 42.3 млн. (8.3%), а стойността им – с 3319.8 млн. лв. (16.1%). Запазва се тенденцията от предходните периоди към изпреварващ годишен темп на нарастване в наличнопаричното обращение на броя на банкнотите с високи номинали (50 и 100 лева) в сравнение с останалите номинали.

Спрямо края на март 2021 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на номиналите от 50 и 100 лева, като по-голямо е увеличението при дела на банкнотите от 50 лева – с 3.27 процентни пункта. Спрямо същия период дяловете на банкнотите от 5, 10 и 20 лева намаляха, най-много – банкнотите от 20 лева (с 3.70 процентни пункта).

В края на март 2022 г. общата стойност на намиращите се извън касите на БНБ банкноти с номинал 50 лева е 10 546.2 млн. лв., което е най-големият дял (43.94%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял (0.61%) е стойността на банкнотите с номинал 5 лева.

Спрямо края на 2021 г. в структурата по стойност на банкнотите в обращение нарастване беше отчетено единствено при дела на банкнотите от 100 лева – с 1.11 процентни пункта. За същия период дяловете на останалите номинали намаляха в интервала между 0.06 и 0.79 процентни пункта.

В структурата по стойност на банкнотите в обращение за едногодишен период нараснаха дяловете на банкнотите с номинал 50 и 100 лева, като с повече (с 2.41 процентни пункта) се увеличи стойността на банкнотите от 100 лева. Дяловете на останалите номинали намаляха, като най-съществено е понижението на дела на банкнотата от 20 лева – с 2.58 процентни пункта (от 13.18% до 10.60%).

Най-малко за едногодишен период намаля стойността на банкнотите от 5 лева – с 0.07 процентни пункта.

В края на март 2022 г. в обращение са 2896.4 млн. броя разменни монети, които са с 30.6 млн. броя, или с 1.1% повече в сравнение с броя им в края на 2021 г. За същия период общата им стойност се увеличи с 4.9 млн. лв., или с 0.9%, и в края на март 2022 г. достигна 522.7 млн. лв.

Средната по стойност разменна монета в обращение в края на първото тримесечие на 2022 г. е 0.18 лв. и се запазва без промяна както спрямо края на 2021 г., така и за едногодишен период.

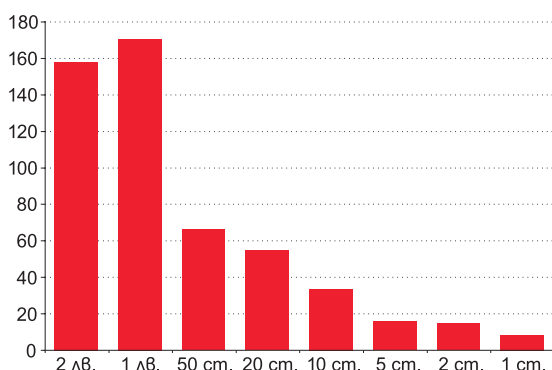
През първото тримесечие на 2022 г. най-голямо в процентно изражение (1.4%) е нарастването на броя на разменната монета с номинал 2 лева. С по-ниски нива спрямо предходното тримесечие е увеличението при монетите от останалите номинали. За периода януари – март това се вижда най-отчетливо при броя на монетите от 50 стотинки и от 1 лев, които за отчетния период нараснаха съответно с 0.4% и 0.5%.

За едногодишен период общият брой на разменните монети в обращение се увеличи със 155.2 млн. (5.7%), а стойността им – с 34.0 млн. лв. (7.0%). На годишна база с най-бърз темп нараства броят на монетите с номинал 2 лева (с 10.2%). В края на март 2022 г. в обращение са 79.0 млн. броя от тях, което представлява увеличение със 7.3 млн. броя. Броят на монетите от 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лев в обращение нараства в интервала от 4.4% (при монетите от 1 стотинка) до 7.2% (при монетите от 20 стотинки).

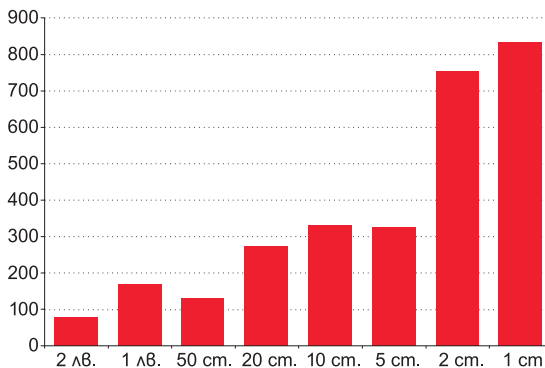
С най-голям дял (28.65%) в общия брой на разменните монети в обращение в края на първото тримесечие на 2022 г. продължават да са монетите от 1 стотинка. Към 31 март извън касите на БНБ са 829.7 млн. броя с този номинал. С най-малък дял (2.73%) е броят на монетите от 2 лева.

Структура на разменните монети в обращение към 31 март 2022 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

В структурата по брой на разменните монети в обращение спрямо края на 2021 г. дяловете на монетите от 1 и 50 стотинки и от 1 лев намаляха в интервала от 0.03 до 0.05 процентни пункта, докато дяловете на монетите от 2, 5 и 20 стотинки и от 2 лева спрямо същия период нараснаха с 0.01–0.06 процентни

пункта. Броят на монетите от 10 стотинки им определя дял от 11.50%, колкото беше и в края на 2021 г.

За едногодишен период в структурата по брой на разменните монети в обращение намаляха дяловете на монетите от 1 и 50 стотинки и от 1 лев, съответно с 0.35, 0.01 и 0.03 процентни пункта, а дяловете на монетите от 2, 5, 10 и 20 стотинки и от 2 лева се повишиха съответно с 0.06, 0.05, 0.04, 0.13 и 0.11 процентни пункта.

Нарастването на общата стойност на разменните монети в обращение през първото тримесечие на 2022 г. е функция на увеличаващия се брой на монетите извън касите на БНБ. Основен принос за това имат разменните монети от най-високите номинали. Общата стойност на монетите от 1 лев в обращение в края на март 2022 г. е 170.8 млн. лв., което представлява най-големият дял (32.68%) в структурата по стойност на разменните монети в обращение. С най-малък дял (1.59%) е стойността на монетите от 1 стотинка.

В структурата по стойност на разменните монети в обращение спрямо края на 2021 г. дяловете на монетите от 50 стотинки и от 1 лев намаляха съответно с 0.07 и 0.13 процентни пункта, докато дяловете на монетите от 2, 5, 10 и 20 стотинки и от 2 лева нараснаха спрямо същия период в интервала от 0.01 до 0.14 процентни пункта. Стойността на монетите от 1 стотинка в обращение им определя дял от 1.59%, колкото беше и в края на 2021 г.

За едногодишен период в структурата по стойност на разменните монети в обращение нараснаха дяловете на монетите от 20 стотинки и от 2 лева, съответно с 0.02 и 0.89 процентни пункта. Намалението на дяловете на номиналите от 1, 2, 5, 10 и 50 стотинки е между 0.02 и 0.17 процентни пункта. По-значително за едногодишен период е то при дела на монетите от 1 лев, който отбеляза спад с 0.59 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода януари – март 2022 г. в Националния център за анализ на БНБ бяха задържани общо 202 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Спрямо четвъртото тримесечие на 2021 г. те са с 209 броя по-малко.

Брой на неистинските български банкноти (януари – март 2022 г.)

	100 лева	50 лева	20 лева	10 лева	5 лева
Нециркулирали банкноти	0	0	0	0	0
Циркулирали банкноти	5	85	94	18	0

Източник: БНБ.

Делът на задържаните през първото тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на март 2022 г. е 0.000037%.

В общия брой на задържаните през първото тримесечие на 2022 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на тези с номинал 20 лева (46.53%). Броят на задържаните неистински банкноти от 20 лева представлява 0.000074% от общия брой на намиращите се в обращение в края на март 2022 г. банкноти с този номинал. Неистинските банкноти от 50 лева са с дял от 42.08% в общия брой на задържаните през отчетния период неистински банкноти. Неистинските банкноти от 10 лева имат 8.91% дял, а тези от 100 лева – 2.48%.

В периода януари – март 2022 г. бяха регистрирани и задържани общо 42 броя неистински български разменни монети, от които 11 броя от 2 лева, 11 броя от 1 лев и 20 броя от 50 стотинки. Относителният дял на задържаните през първото тримесечие неистински разменни монети в общия брой на монетите в обращение към края на март 2022 г. е 0.000001%.

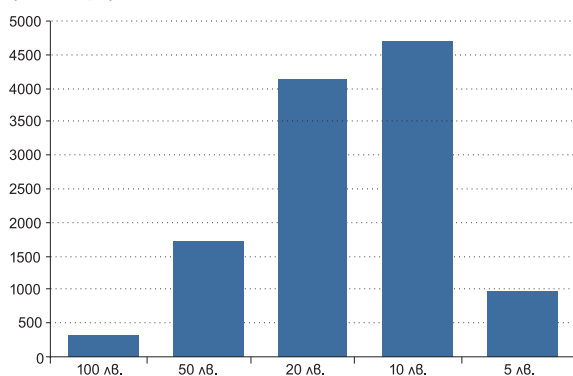
В изпълнение на законовите си функции по извършването на експертна оценка на чуждестранни банкноти, задържани на територията на България, през първото тримесечие на 2022 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 368 броя евро (в това число 107 броя циркулирали в паричното обращение), 49 броя щатски долари и 16 броя банкноти от други чуждестранни валути, циркулирали в паричното обращение.

III. Негодни банкноти и разменни монети³

При машинната обработка на постъпилите през първото тримесечие на 2022 г. в БНБ банкноти като негодни за последващо използване в паричното обращение бяха отделени 11.9 млн. броя банкноти. Те представляват 6.67% от общия брой на банкнотите, обработени през отчетния период.

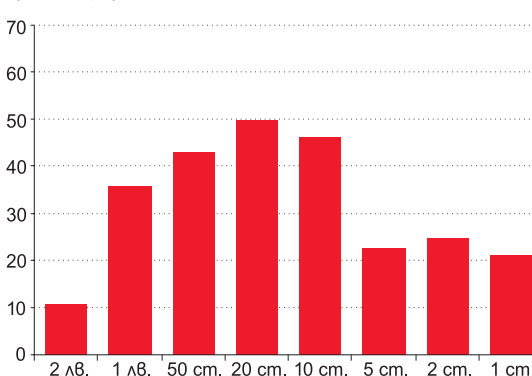
Негодни банкноти (януари – март 2022 г.)

(хил. бр.)

Негодни разменни монети (януари – март 2022 г.)

(хил. бр.)

Източник: БНБ.

При машинната обработка на банкнотите през първото тримесечие на 2022 г. с най-голям дял в общия брой на отделените като негодни банкноти са тези с номинал 10 лева (39.62%), следвани от банкнотите от 20 лева (34.81%) и

³ Негодни са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като несъответстващи на приетите стандарти за годност и поради това подлежат на унищожаване.

от 50 лева (14.63%). По-малки са дяловете на отделените като негодни банкноти от 5 и 100 лева, съответно 8.22% и 2.72%.

През първото тримесечие на 2022 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни за паричното обращение бяха отделени 253.4 хил. броя, които представляват 1.42% от общия брой на обработените през отчетния период разменни монети.

С по-големи дялове в общия брой на отделените през първото тримесечие на 2022 г. негодни разменни монети са тези с номинал 20 стотинки (19.61%), 10 стотинки (18.17%) и 50 стотинки (16.93%). По-малки са дяловете на отделените като негодни монети от 1, 2 и 5 стотинки и 2 лева, съответно 8.31%, 9.75%, 8.91% и 4.26%.

ISSN 2815-2662 (ОНЛАЙН)

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ,
РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ